

Smjernice za zaštitu škola i sveučilišta od uporabe u vojne svrhe tijekom oružanih sukoba

Strane u oružanom sukobu pozivaju se da ne koriste škole ili sveučilišta u bilo koje svrhe u službi svojih vojnih aktivnosti. Premda postoji suglasnost o tome da određeni vidovi uporabe ne bi bili u suprotnosti s pravnom regulativom o oružanim sukobima, sve strane bi trebalo da djeluju kako bi se izbjeglo narušavanje sigurnosti i ometanje obrazovanja učenika, koristeći sljedeće kao smjernice za razumnu praksu:

Smjernica 1: Oružane snage strana u oružanom sukobu ne bi trebalo da koriste aktivne škole i sveučilišta ni na koji način koji podupire njihove vojne aktivnosti.

(a) Ovo načelo odnosi se i na škole i sveučilišta koji su privremeno zatvoreni izvan uobičajenog vremena izvođenja nastave, tijekom vikenda i blagdana, i perioda raspusta.

(b) Strane u oružanom sukobu ne bi trebalo da koriste silu, niti da potiču uprave obrazovnih institucija da evakuiraju škole i sveučilišta kako bi one bili učinjene dostupnim za uporabu u svrhu potpore vojnim aktivnostima.

Smjernica 2: Škole i sveučilišta napušteni ili evakuirani uslijed opasnosti od oružanog sukoba ne bi trebalo da budu korišteni od oružanih snaga strana u oružanom sukobu u bilo koju svrhu koja podupire njihove vojne ciljeve, osim u slučaju olakotnih okolnosti kad im nije dostupna nijedna održiva alternativa, i to samo onoliko dugo koliko ne postoji nijedna druga alternativa od izbora između uporabe škole ili sveučilišta, i druge održive metode stjecanja slične vojne prednosti. Druge građevine trebalo bi smatrati boljim opcijama i koristiti prije škola i sveučilišta, čak i ako nisu u istoj mjeri pogodno locirane ili ustrojene, osim kad su takve građevine pod posebnom zaštitom međunarodnog humanitarnog prava (primjerice: bolnice), kao i imati u vidu činjenicu da strane u oružanom sukobu uvijek moraju poduzeti sve ostvarive mjere predostrožnosti da sve civilne objekte zaštite od napada.

(a) Svaka takva uporaba napuštenih ili evakuiranih škola i sveučilišta trebalo bi da traje najkraće moguće.

(b) Napuštene ili evakuirane škole i sveučilišta koje borbene snage strana u oružanom sukobu koriste u cilju potpore svojim vojnim aktivnostima, trebalo bi da ostanu dostupni kako bi prosvjetnim vlastima omogućilo njihovo ponovno otvaranje čim to postane moguće, nakon što se oružane snage povuku iz njih, uvjetovano time da to ne izazove rizik po sigurnost učenika i osoblja.

(c) Bilo koji tragovi ili nagovještaji militarizacije ili fortifikacije trebalo bi da budu u potpunosti otklonjeni nakon povlačenja oružanih snaga, uz poduzimanje svih napora da se što je prije moguće otkloni sva šteta pričinjena infrastrukturi predmetne institucije. Konkretno, sve oružje, municija i neeksplozivna eksplozivna sredstva ili ostaci rata trebali bi biti uklonjeni s lica mjesta.

Smjernica 3: Škole i sveučilišta nikad ne smiju biti uništeni u sklopu mjera lišavanja suprotstavljene strane u oružanom sukobu mogućnosti njihove uporabe u budućnosti. Škole i sveučilišta — bilo da su u procesu nastave, zatvoreni toga dana ili ne rade uslijed blagdana, evakuirani ili napušteni — uobičajeno predstavljaju civilne objekte.

Smjernica 4: Iako uporaba škole ili sveučilišta od strane borbenih snaga strana u oružanom sukobu u vidu potpore njihovim vojnim aktivnostima može, ovisno o okolnostima, biti iskorištena u pretvaranje u vojni objekt podložan napadu, strane u oružanom sukobu trebalo bi da razmotre sve moguće

alternativne mjere prije napada na ove objekte uključujući, osim kada okolnosti to sprečavaju, prethodno upozoravanje neprijatelja da će uslijediti napad ako ne obustavi njihovu uporabu.

(a) Prije bilo kakvog napada na školu koja je postala vojnim ciljem, strane u oružanom sukobu trebalo bi da uzmu u obzir činjenicu da djeca polažu pravo na posebno poštivanje i zaštitu. Dodatno važno razmatranje predstavlja potencijalan dugoročan negativni efekt na pristup zajednice obrazovanju uslijed štete prouzročene školi ili njenog uništenja.

(b) Uporaba škole ili sveučilišta od strane borbenih snaga jedne od strana u oružanom sukobu u vidu potpore njenim vojnim aktivnostima ne bi trebalo da posluži kao opravdanje drugoj strani koja ih osvoji za nastavak korištenja ovih objekata u vidu potpore njenim vojnim aktivnostima. Čim to postane izvedivo, svi tragovi ili nagovještaji militarizacije ili fortifikacije trebalo bi da budu uklonjeni, a objekt vraćen civilnim vlastima u svrhu vršenja svoje obrazovne funkcije.

Smjernica 5: Borbene snage strana u oružanom sukobu ne bi trebalo da budu angažirane za osiguranje škola i sveučilišta, osim u slučajevima kad alternativni načini pružanja elementarne sigurnosti nisu dostupni. Ako je to moguće, trebalo bi koristiti odgovarajuće obučeno civilno osoblje za pružanje sigurnosti u školama i sveučilištima. Ako je to neophodno, trebalo bi razmotriti i evakuiranje djece, studenata i osoblja na sigurniju lokaciju.

(a) Ako borbene snage obavljaju sigurnosne zadatke u svezi sa školama i sveučilištima, njihovu nazočnost na toj lokaciji ili u tim zgradama treba izbjegavati ako je to uopće moguće, kako bi se izbjeglo kompromitiranje civilnog statusa ustanove i narušavanje ozračja za učenje.

Smjernica 6: Sve strane u oružanom sukobu bi trebalo da, koliko god je to moguće i prikladno, uključite ove *Smjernice* u, primjerice, svoju doktrinu, vojne priručnike, pravila službe, operativne naredbe i druga sredstva informiranja, radi poticanja odgovarajućeg postupanja u okviru čitavog lanca komandiranja. Strane u oružanom sukobu bi trebalo da utvrde najprikladniju metodu za to.